

– Bez potrebnog serioznog pristupa u kreiranju i njegovom marginalizacijom kao jedne inferirone likovne discipline, plakat je bio lišen prepoznatljive kulturno-istorijske sedimentacije ove sredine. b-h filmski plakat je bez pečata likovne ikonografije ovog prostora, pa se jedina identifikacija ogleda isključivo po toponimima: „Kozara“, „Sutjeska“, „Neretva“ itd. Dakle, ti plakati nisu nosili autohtoni likovni rukopis i autorsku markaciju bosanskog prosedea, kao što je to bio slučaj u drugim medijima. Uglavnom su bili naslonjeni na kompilatorska iskustva, kao replika plakata koji je nosio odlike holivudske ikonografije, ali to ne mislim u pejorativnom smislu, poput grafičkog dizajna za filmove iz Šibinog (Hajrudin Krvavac, op.aut.) opusa ratnih spektakla, koje inače izuzetno cijenim. U svakom slučaju, filmski plakat je prošao ono heroičko, pionirsko doba kroz koje je prošao i b-h film. Osuđen isključivo na individualne uzlete i pomake, geneza filmskog plakata išla je ispresijecanim i trnovitim stazama. Početak autorskog pristupa plakatu može se primijetiti kod Maurovića („Šolaja“, „Konjuh planinom“), koji je svojim verizmom i stripovskim obilježjima označavao autentični rukopis art dizajna zagrebačke škole stripa. Gledajući slajdove u Zborniku, posebno pada u oči Murtićev plakat za „Bitku na Neretvi“, koji nosi jednu duboku slikarsku prominenaciju. Pokušaj selekcije vizuelnog znaka sa ciljem da ide za jednim određenim grafičkim idiomom naslućuje se u plakatima za filmove „Mali vojnici“, „Horoskop“ ili ranim filmovima Mirze Idrizovića („Ram za sliku moje drage“). Ovdje je prisutna recentnost autora da priđu dizajniranju na jedan savremeni vizuelni način, plakat nije „natrpan“ u nekoj proizvoljnoj ekspoziciji fabuliziranih događaja iz filma, već je organizacija plakata izvedena na potpuno originalan način. S tim u vezi, nameće mi se skromna konstatacija da je pojava režisera poput Čengića, Idrizovića, Draškovića i njihovih filmova koji su integrisali nova filmska i teatarska iskustva Evrope, umnogome doprinijeli determinisanju plakata kao vizuelne komponente filma na jednom višem nivou art dizajna. Takođe, posebno ohrabruje pojava nove generacije filmskih autora kultivisanog režiserskog senzibiliteta – Kusturice, Dizdarevića, Mandića, te Akšamije u umjetničkoj fotografiji, što je zadnjih godina već prilično iniciralo produkciju autentič-